

Володимир Коляда.

Володимир Коляда: «Люблю, коли зал реагує»

Володимир Коляда — актор Національного театру ім. І. Франка, народний артист України. Народився 2 серпня 1947 року в передмісті Червонограда. 1965–1967 рр. — навчався в студії театру ім. І. Франка. Зіграв близько ста ролей, зокрема Блазня у «Королі Лірі», Менахема в «Тев'є-Тевелі», Созія у виставі «Дім, у якому переночував Бог», Кайдаша у «Кайдашевій сім'ї».

Розмову вела Ольга Велимчаниця

— Володимире Андрійовичу, в театрі ім. І. Франка ви вже більше сорока років. Яким чином ви прийшли в театр, в театр ім. І. Франка зокрема?

— Для мене цей театр — рідна хата. Коли закінчив школу, хотів вступати у львівську театральну студію при театрі ім. М. Заньковецької. Але коли я туди приїхав, виявилось, що її закрили. Мені сказали, що в Києві при театрі ім. І. Франка є театральна студія. Я хотів більше в студію, ніж в інститут, тому що тут більше практики, все на очах. Ми бачили репетиції вистав, брали в них участь. Мені тоді пощастило, адже моїми педагогами були Анатолій Никифорович Скибенко, народний артист, дуже талановитий актор, режисер, і Кость Петрович Степанков, який викладав у мене сценічну мову. Моєю дипломною роботою була роль Голохвастова у виставі «За двома зайцями». Гру молодого Коляди відзначила Наталя Ужвій. І вже працюючи в театрі, я постійно відчував її крило, вона завжди мене підтримувала, і я ставився до неї гарно, як до матері.

— Отже, роль Голохвастова допомогла вам залишитися в театрі ім. Франка?

— Так. Через два дні після дипломної всіх студентів, а випускників було 45 за три курси, почали направляти в театри: кого в Дрогобич, кого в Ужгород, адже створювалися нові театри. На розподіл був присутній міністр культури Ростислав Бабійчук. Мене викликали під самий кі-

нець. Всі ж чекали, куди направлять Коляду. Я всім казав, що хочу до Львова, в театр ім. М. Заньковецької. І ось мене закликали. Сидить комісія, міністр, директор театру, Ужвій, Пономаренко. І коли мені запропонували залишитися в театрі ім. І. Франка, ноги підкосилися, ну звичайно, я був дуже радий такій пропозиції.

— Розкажіть, будь ласка, про ваші ролі. Яким чином вони вас чи ви їх знаходили?

— Акторська доля полягає у тому, що важливим є те, як ти себе заявляєш в студентські роки. Тебе бачать режисери, видно, до яких ролей у тебе є здібності. І коли режисер бере п'єсу, то вже знає, хто яку роль приблизно може зіграти. Тому завдання актора — «продати себе», показати весь свій хист. Далі приходять вже інші режисери, і все відбувається за цим ланцюжком. Переконаний, що тільки працею можна досягти успіху. В акторській долі, в його майбутньому житті в театрі все залежить від самого актора.

— Чи можете ви себе віднести до актора якогось певного жанру?

— Я люблю грати гострі характерні ролі, щоб у цих персонажах було і добро, і зло — вся палітра. Навіть люблю грати негативних героїв. Вони завжди викликають огиду, але донести це до глядача теж не дуже просто. Ще люблю комедії, люблю, коли зал сприймає, реагує, коли своєю грою тримаю глядачів, коли вони сміються разом зі

Володимир Коляда та Петро Панчук у виставі «Тев'є-Тевель». Режисер Сергій Данченко.

мною. В молодості також грав героїв-коханців, але це нецікаво, бо там одна фабула, а от багатогранні ролі – це благодать для актора.

– *Наприклад?*

– Наприклад, Кайдаш у «Кайдашевій сім'ї». Вистава, до речі, отримала премію ім. Лесі Українки. Я тут вперше виступив як помічник режисера-постановника. Нам вдалося зробити виставу цілісною, пощастило підібрати талановитих акторів. Ще люблю в «Тев'є-Тевелі» Менахема. Дуже хороший персонаж. Які б біди за ним не йшли, він завжди вирулює, викручується. Я навіть у своєму житті черпаю оптимізм від нього.

– *Тобто, ви можете сказати, що ролі впливають на вас?*

– Звичайно. Я дуже розумію Менахема, мені подобається, як він вміє поводитися з людьми, перемагати всілякі незгоди. І часом, коли в мене трапляються якісь труднощі (наприклад, злюся на сина), думаю, а от як би Менахем в цьому випадку вчинив? Мабуть, посміявся би, оскільки нічого такого тут немає, щоб робити трагедію.

– *Чи є у вас певна формула актора? Як ви працюєте над роллю?*

– Кожен актор має свою кухню. І кожен актор виробляє свій метод, підхід. Мій основний ключик до роботи над роллю – це прагнення бути зрозумілим, близьким глядачеві. Є багато варіантів, але треба вибрати один. Для цьо-

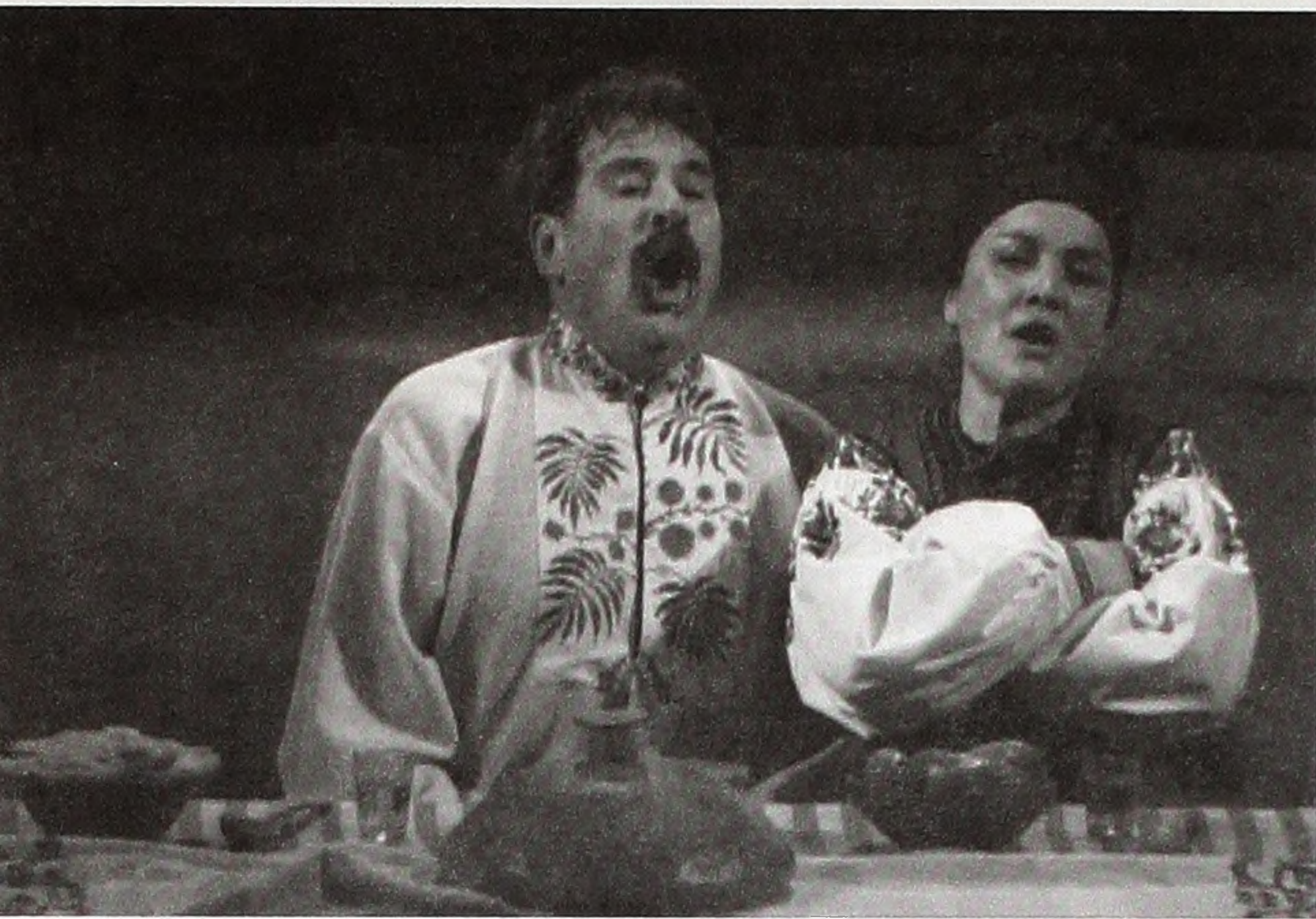
го є проби, репетиції, та й вистави теж. Таким чином роль відточується, гранується, як діамант, відкладається десь у підсвідомості. Глядачі купують квитки, приходять у театр, чогось очікуючи. І якщо їм нецікаво, то вони не зосереджені, можуть перемовлятися. А якщо цікаво, то я знаю – тиша завжди в залі, немає ніякого шуму. І коли це відчуваю, то розумію, що вони всі вже мої. Кожна людина кохає, переживає трагедії. Ці зрозумілі всім почуття ми й граємо на сцені. І наше завдання – зіграти це правдиво, щиро, щоб глядачі повірили.

– *Обов'язковим є взаємообмін енергією, так?*

– Станіславський вчив, що зал – це четверта стіна. Але в пізніших його працях він уже розуміє, що ця «четверта стіна» живе, реагує, дає сигнал, ти їй зрозумілий чи не зрозумілий, вистава приймається чи не приймається. Коли актор не зважає на глядачів, він стає нецікавим. Треба обов'язково зважати на реакцію глядача, треба вести емоції глядача впродовж всієї вистави.

– *Який глядач сьогодні? Він більш вибагливий, ніж раніше, чи навпаки?*

– Глядач сьогодні дивиться кіно, телевізор. У голлівудському мистецтві – через кожні три секунди має змінюватися кадр. А в нас все розлого якомось. Треба розраховувати психологічно. Глядач зараз мислить комп'ютерно. Особливо молодь. Вона вміє вирахувати, що далі буде, можна не пояснювати. Але треба розуміти, що є люди, які не

Володимир Коляда та Наталя Сумська у виставі «Кайдашева сім'я» за І.Нечуєм-Левицьким.

Володимир Коляда у виставі «Шельменко-Денщик» за Г.Квіткою-Основ'яненком.

прагнуть динамізму. Це в основному старше покоління, яке сприймає швидше емоцію, ніж дію. Дуже приємно, що театр сьогодні популярний серед молоді. Наприклад, ми граємо «Приборкання норавливої» Шекспіра. І хоча тексту вже декілька століть, молоді він зрозумілий і близький. І нас це, звичайно, тішить. Театр – це велика сила впливу на душі. Часті аншлаги – свідчення того, що театр потрібний. Я іноді сам не можу взяти квитки для своїх друзів.

– Так, по собі знаю. На «Кайдашеву сім'ю» і «Тев'є-Тевеля» важко потрапити. Чим можете пояснити успіх цих аншлагових вистав?

– Люди приходять на виставу, дивляться, їм дуже подобається, вони наплачуться, насміються, а потім радять

усім своїм близьким, друзям, щоб обов'язково подивилися. Тому на «Кайдашеву сім'ю» – вал. Всі хочуть потрапити, хоча вистава вже другий рік іде. Ми були на гастролях у Севастополі. Це ж російськомовне місто, але як глядачі приймали «Кайдашеву сім'ю»! Фурор!

– Справа в тому, що тут і гумор, і трагізм, і глядачі проєктують на себе все...

– Так, і в цьому теж.

– Як у вас складалося з режисерами? З якими вам комфортно працювати?

– Є режисери-диктатори, які вказують навіть, як ставити палець, яким повинен бути мало не кожен жест. Бо так треба. А справа актора – виконувати. Як правило, такі вистави не мають успіху, бо через п'ятнадцять хвилин вони стають нецікаві. А є режисери, які дають можливість фантазії актора включитися, і ту фантазію вже вплітають у виставу, використовуючи індивідуальність кожного. Таким режисером був Сергій Данченко. Він давав напрямок, чого він прагне, потім у процесі репетицій вистава обростала акторськими роботами, і вистава виходила. Так ми граємо «Тев'є-Тевель», «Приборкання норавливої». І в Петра Ільченка схожий підхід, може, через те, що він був асистентом Сергія Данченка. Можливо, він узяв від нього те, що дає свободу акторам.

– І від цієї свободи актор розвивається...

– Крила виростають. Ці крила потім помножуються на виставу. І вистава летить з великими крилами до залу.

– І в глядачів теж з'являються ці крила...

– Так, театр – це диво. Я вчора на дачі впіймав себе на тому, що почав повторювати сцену з вистави. Кинув граблі, став і говорю текст, потім ловлю себе на цьому, думаю, чи сусіди не дивляться, бо подумують, що з Колядою щось сталося. От як воно міцно сидить у голові. Але якби не було цього, то було б сумно.

– Щоразу, як, наприклад, Менахем виходить на сцену, це той самий Менахем, чи щоразу інший?

– Щоразу інший. Залежно від того, який глядач, який настрій. Кожного разу він інший. Не може він бути однаковим. В тому-то й вся сила вистави. Бо вона жива. Ми підпадаємо під вплив і часу, і настрою.

– Тому глядач ходить по декілька разів на одну виставу.

– Так. Є сім'я одна в Києві. Дві сестрички-близнята і мама. Ці дівчатка вчать в Швейцарії. Але на кожну виставу «Тев'є-Тевель» приїздять. Завжди виносять троянди деяким акторам, і мені в тому числі. Я вже навіть знаю, як їх звати, завжди питаю: як вам? «Це було прекрасно», – чую у відповідь. Вони завжди сидять у першому ряду. І коли я виходжу на сцену, я шукаю їх очима.

– Театри зараз дуже різні. Є і традиційні, і експериментальні. Яке місце посідає серед них театр ім. І.Франка?

– Театр Франка – мені так здається, судячи про акторів, – це академія. У нас вистави успішні. І вони різні, є й авангардні. Театр стоїть на високому рівні в театральному мистецтві. Вже не раз мовлено, що театральне мистецтво відмирає, але ми спостерігаємо абсолютно протилежне – велику потребу людей в театрі, і в нашому театрі зокрема. Це додає сил, упевненості у тому, що ти робиш щось важливе.